

IX kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **KOMISJI EDUKACJI, NAUKI
I MŁODZIEŻY
(NR 165)
z dnia 13 kwietnia 2023 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży (nr 165)

13 kwietnia 2023 r.

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży, obradująca pod przewodnictwem poseł **Mirosławy Stachowiak-Różeckiej (PiS)**, przewodniczącej Komisji, kontynuowała:

– przedstawienie przez ministra edukacji i nauki Przemysława Czarnka informacji na temat realizacji i organizacji programu inwestycyjnego pod nazwą „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” (zwanego w środkach masowego przekazu tzw. „aferą willa plus”).

W posiedzeniu udział wzięli: **Lidia Szarna** zastępca dyrektora Departamentu Programów Naukowych i Inwestycji w Ministerstwie Edukacji i Nauki wraz ze współpracownikiem, **Marcin Pałys** przewodniczący Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, **Alina Kozińska-Bałdyga** prezes zarządu Federacji Inicjatyw Oświatowych wraz ze współpracownikiem oraz **Mirosława Słonecka** przedstawicielka Krajowego Forum Oświaty Niepublicznej.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Marta Artymińska**, **Anna Goral**, **Agnieszka Kalinowska-Wójcik** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

Otwieram posiedzenie Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży. Witam członków Komisji i gości. Stwierdzam kworum.

Informuję, że posiedzenie zostało zwołane w trybie art. 152 ust. 2 regulaminu Sejmu na wniosek grupy posłów przekazany do Komisji 8 lutego br. Przypomnę porządek dzienny posiedzenia. Jest nim przedstawienie przez ministra edukacji i nauki Przemysława Czarnka informacji na temat realizacji i organizacji programu inwestycyjnego pod nazwą „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, zwanego w środkach masowego przekazu tzw. „aferą willa plus”. Kontynuujemy.

Przechodzimy do realizacji. Przypomnę, że wszyscy państwo zabierali głos. Na poprzednim posiedzeniu zabrakło czasu dla organizacji pozarządowych. Przypomnę, że to było z państwa wyboru. Chciałam zapytać, czy na sali są przedstawiciele organizacji pozarządowych, którzy chcą zabrać głos na ten temat? Widzę 3 osoby. Bardzo proszę się przedstawić. Oddaję pani głos. Proszę mówić do mikrofonu.

Przedstawicielka Krajowego Forum Oświaty Niepublicznej Mirosława Słonecka:

Jestem członkiem organizacji KFON. Dziś nie chciałabym zabierać głosu, bo jestem tu pierwszy raz. Zastępuję naszą szefową.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

Dziękuję. Bardzo proszę. Bardzo prosiłabym panią o wyłączenie mikrofonu.

Przedstawiciel Federacji Inicjatyw Oświatowych Marcin Marszałek:

Dzień dobry. Przepraszam, ale będę trochę zdenerwowany, bo to mój debiut. Moje nazwisko Marszałek.

Poseł Katarzyna Lubnauer (KO):

Proszę o głos w kwestii formalnej. Z tego, co rozumiem, państwo przyszli, żeby zadać pytania przedstawicielom ministerstwa. Chciałabym się dowiedzieć, kto dzisiaj, na tym posiedzeniu Komisji reprezentuje ministerstwo i kto odpowie na pytania związane

z tematem posiedzenia Komisji. To nie jest... To znaczy, możemy sobie porozmawiać, ale jednak z tym powinna być jakaś interakcja. Chciałabym się dowiedzieć, kto jest z ministerstwa.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

To chyba nie jest wniosek formalny. Proszę kontynuować.

Posel Katarzyna Lubnauer (KO):

W takim razie zgłaszam wniosek formalny o to, żeby przerwać dzisiejsze posiedzenie. Żeby zrobić przerwę do momentu, w którym pojawi się ktoś z ministerstwa.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

To znowu będzie przerwa. Tak będzie.

Posel Katarzyna Lubnauer (KO):

Wczoraj był chociaż Rzymkowski.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

Przepraszam, jest przedstawicielka. Przepraszam, bo pani nie znałam. Jest przedstawicielka ministerstwa. Wycofuje pani wniosek formalny? Wspaniale.

Przedstawiciel FIO Marcin Marszałek:

Jak mówiłem, Marcin Marszałek. Jestem członkiem stowarzyszenia SRS Zalezianka. To jest małe stowarzyszenie, które prowadzi szkołę. Przyszliśmy w imieniu swego stowarzyszenia i takich małych stowarzyszeń, jak my, które prowadzą małe wiejskie szkoły, z prośbą, żeby państwo nam pomogli i uchwalili dobre prawo, które będzie pomagało takim stowarzyszeniom, jak nasze. Chodzi o to, że np. w tej chwili mamy taką sytuację, że od pół roku walczymy z gminą o to, żeby utrzymać tę małą szkołę. Szkoła razem z przedszkolem ma pięćdziesiąt parę osób. Wójt pół roku temu odebrał nam szkołę. Natomiast przedszkole nie mógł nam odebrać, bo przedszkole było niepubliczne, ale do tej pory nie dostajemy dotacji na to przedszkole. Bardzo chcielibyśmy – być może państwo nam pomogą – żeby powstał taki fundusz, który pomagałby stowarzyszeniom. Jeżeli stowarzyszenie miałoby taki kłopot, jaki my mamy w tej chwili, mogłoby od tego funduszu pożyczyć pieniądze do czasu, kiedy odbierze pieniądze z gminy, żeby dalej mogło funkcjonować i dalej prowadzić np. przedszkole.

Oprócz tego gminy borykają się z brakiem pieniędzy na różne inwestycje. Byłoby fajnie, gdyby stowarzyszenia mogły dostać jakieś pieniądze na inwestycje w budynki, żeby np. ograniczać koszty. Nie wiem. To fotowoltaika i tego typu tematy.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

Przepraszam. Jeszcze raz. Skąd pan jest. O jaką szkołę i gminę chodzi?

Przedstawiciel FIO Marcin Marszałek:

To jest szkoła w miejscowości Zalezianka. To jest świętokrzyskie. Powiat skarżyski.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

Proponowałabym, żeby swoje pierwsze kroki skierował pan do posłów z województwa świętokrzyskiego.

Przedstawiciel FIO Marcin Marszałek:

To jest zgłoszone. Tak. To było.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

Komisja nie zajmuje się indywidualnie konkretnym przypadkiem.

Przedstawiciel FIO Marcin Marszałek:

Tu nie chodzi o konkretny przypadek. Nie. Przepraszam.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

Proszę mi pozwolić powiedzieć. Przyjeliśmy pański apel. Usłyszeliśmy go. Natomiast ze strony Komisji nie będzie inicjowana interpelacja czy coś takiego w sprawie pańskiego konkretnego przypadku. Po prostu radzę panu, żeby państwa sprawą – tą konkretną – zainteresować lokalnych posłów. Bardzo proszę, jeszcze pani.

Prezes zarządu FIO Alina Kozińska-Bałdyga:

Dzień dobry państwu. Alina Kozińska-Bałdyga, Federacja Inicjatyw Oświatowych. To organizacja wspierająca małe wiejskie stowarzyszenia, które powstały po to, żeby uratować swoje własne szkoły. W przypadku Zalezianki... To jest taki przypadek, który zaczyna się od zabierania budynku. Mamy też historię szkoły w Borkach Wielkich. To jest też konkretna sprawa. Podobna, tylko pan burmistrz usiłuje odebrać budynek szkole. Gdyby można było – jak pan minister wymyślił – kupować budynki... Te, które mieszkańcy wsi wybudowali w czynie społecznym. Ich dziadowie budowali te budynki, często na działkach darowanych przez prywatne osoby. Myślę, że w tej chwili rozwiązaniem systemowym byłoby to, żeby ten fundusz inwestycyjny, który powstał przy Ministerstwie Edukacji i Nauki, mógł być wykorzystany w sposób wspierający bezpośrednio te organy, które prowadzą szkoły i przedszkola.

Występujemy z propozycją. Cieszymy się, że pan minister Czarnek wymyślił fundusz inwestycyjny, bo on jest bardzo potrzebny. Natomiast chcielibyśmy, żeby państwo posłowie – i o to państwa prosimy – dopracowali program tego funduszu. W tej chwili ten program nosi nazwę „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”. Należałoby go dopracować w kierunku uwzględnienia w programie inwestycyjnym założeń zawartych w propozycji programu „Fundusz Inicjatyw Edukacyjnych”. Założenia Funduszu Inicjatyw Edukacyjnych dotyczyły zarówno inwestowania w budynek przeznaczony na cele oświatowe, jak i udzielania wsparcia finansowego w przypadku niewypłacania należnej dotacji organizacjom pozarządowym prowadzącym szkoły i przedszkola na wsi. W takiej sytuacji, jaka była w Zaleziance.

Obecny program inwestycyjny nazywany „willa plus” proponuje dotację na zakup nieruchomości, budowę obiektu, dostosowanie obiektu i zakup wyposażenia. Proponujemy to uzupełnić o dotacje na termomodernizację i inwestycje pozwalające na obniżenie kosztów energii elektrycznej i ciepłej oraz ochronę zużycia wody, również w budynkach użyczonych od gmin. Większość z 907 szkół prowadzonych przez organizacje pozarządowe na terenach wiejskich korzysta z budynków użyczonych przez gminy. Jeżeli będą mogły je wykupić – jak zrobiły to szkoły katolickie... Szkoły katolickie zazwyczaj przejmowały na własność budynki szkolne. Gdyby mogło być tak, że stowarzyszenie wiejskie założone przez rodziców dzieci z danej szkoły, przez tych mieszkańców wsi, których dziadowie czy pradziadowie budowali te szkoły, mogli wykupić budynek szkoły, to byłoby to zabezpieczenie istnienia tego budynku na zawsze. To znaczy, właściwie do czasu, do kiedy ta wieś będzie chciała prowadzić swoją własną szkołę i będzie chciała mieć własne stowarzyszenie.

W tej chwili mamy wiele przypadków wśród tych 5 tys. szkół, które zostały zlikwidowane, że bardzo wiele chciało poprowadzić swoją szkołę. Bardzo wielu mieszkańców. Natomiast nie udało im się przekonać władz gminnych. Nie udało im się strajkować czy wymusić na władzach gminnych użyczenia budynku. Znamy takie przypadki. Szafarnia. Przez rok szkoła pracowała. Nauczyciele pracowali bez wynagrodzenia. Tragiczna sytuacja szkoły w Lipinach. Nawet 5 lat temu ministerstwo edukacji włączyło się w mediację. Nie udało się. Budynek szkoły, budynek oświaty został przejęty na inne cele niezwiązane z oświatą. Uważamy, że bardzo istotne jest, żeby Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży przyjrzała się budynkom, które były budowane w czynie społecznym. Sama pamiętam, że był fundusz. Jako dziecko pod Stadionem Dziesięciolecia zbierałam pieniądze na 1000 szkół na tysiąclecie. Mogę powiedzieć, że wielu obywateli naszego kraju zbierało pieniądze. Ja to robiłam. Pamiętam wyścigi pokoju. Tu kolarze, a tutaj ja z puszką zbierałam pieniądze.

W każdym razie proponujemy powołanie takiego funduszu inicjatyw edukacyjnych. Natomiast proponujemy też zmiany, które dotyczyłyby ograniczenia rodzaju beneficjentów ubiegających się o środki z tego funduszu jedynie do organizacji pozarządowych prowadzących szkoły i przedszkola. Zgadza się na to, żeby były preferencje. Nie tylko preferencje dla oświaty wiejskiej. Żeby również szkoły np. w miastach też mogły korzystać z takiego funduszu. Wiem, że np. szkoła im. Cecylii Plater-Zyberkówny prowadzona przez stowarzyszenie im. Cecylii Plater-Zyberkówny ma ogromny problem ze swoim dachem. To jest budynek zabytkowy. Budynek, w którym wymiana dachu jest

bezwzględnie potrzebna. Szkoła poprzednio startowała w tym konkursie. Nie wiem, czy w pierwszej edycji konkursu. Niestety, nie dostała dotacji na to, żeby ratować budynek przy ul. Pięknej w Warszawie. To jest szkoła bodajże z 1902 r. Zabytek architektury. Czyli jesteśmy za tym, żeby Fundusz Inicjatyw Edukacyjnych mógł obsługiwać organizacje pozarządowe prowadzące szkoły i przedszkola zarówno na terenach wiejskich – z preferencją punktową – jak i na terenach miast.

Ograniczenie rodzaju beneficjentów pozwoli na lepszą realizację programu, podniesienie jakości i zwiększenie liczby działań, efektywniejsze wspieranie społeczeństwa obywatelskiego i wzmocnienie organizacji obywatelskich w wymiarze strategicznym, co pan minister wskazał tworząc ten program. Proponujemy współpracę organizacji pozarządowych w dopracowywaniu programu i późniejszym zarządzaniu nim. Widzimy możliwość takiego ustawienia realizacji programu, przyznawania dotacji, monitoringu procesu inwestycji, rozliczania dotacji oraz zabezpieczenia trwałości efektów, aby pieniądze publiczne były wydatkowane w sposób najbardziej efektywny, służący rozwojowi oświaty, a jednocześnie wzmocnianiu społeczeństwa obywatelskiego. Jesteśmy przekonani, że przyjęcie naszych propozycji przez sejmową Komisję Edukacji, Nauki i Młodzieży zostanie pozytywnie ocenione przez rządzących. Tutaj powołuję się na to, że program Funduszu Inicjatyw Edukacyjnych był proponowany w programie wyborczym Prawa i Sprawiedliwości już w 2015 r. Był również wymieniony w Strategii odpowiedzialnego rozwoju przygotowanej przez pana premiera Mateusza Morawieckiego w 2016 r. oraz w strategii Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w 2017 r.

Mogę tylko dodać, że zostałam zaproszona do komisji czy grupy roboczej, która powstała przy NIW. Mieliśmy pracować nad tym funduszem. Niestety, nie doszło do wypracowania takich propozycji, które mogłyby być tutaj uzupełnieniem czy konsumowałyby propozycję realizowaną obecnie przez pana ministra. Uważamy, że przyjęcie naszej propozycji będzie działaniem budującym porozumienie dla edukacji ponad podziałami partyjnymi, czyli to, na czym naszemu ruchowi tak bardzo zależy. My – obywatele – chcemy, prosimy, błagamy posłów o to, żeby polityka edukacyjna została wyłączona z rozgrywek partyjnych. Żebyśmy my wszyscy – posłowie, obywatele, rodzice – mogli współpracować dla dobra oświaty, a przede wszystkim dla dobra naszych dzieci. Budowanie pokoju w trudnych czasach jest niezwykle ważne. Budowanie pokoju w obszarze edukacji w tej chwili może mieć naprawdę bardzo znaczący wymiar dla całego społeczeństwa, które jest zmęczone wojną na górze i marzy o tym, żebyśmy wspólnie budowali – zaczynając od obszaru oświaty – pokój w Polsce między rządzącymi, między partiami, między nami wszystkimi, bo sytuacja jest trudna i wymaga budowania pokoju. Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

Dziękuję bardzo. Na tym – w moim odczuciu – wyczerpaliśmy zapotrzebowanie, które było na tym posiedzeniu Komisji. Rzeczywiście, na naszym poprzednim spotkaniu zabrakło czasu, żeby goście reprezentujący organizacje pozarządowe mogli się wypowiedzieć. Wszyscy państwo posłowie obecni na sali mieli taką możliwość. Tylko jeszcze ewentualnie wniosek formalny, pani poseł. Bardzo proszę.

Poseł Urszula Rusecka (PiS):

Tak. Składam wniosek formalny o zamknięcie posiedzenia, ponieważ z państwa wypowiedzi wnioskuję, że program jest potrzebny. Bardzo ważne są środki na infrastrukturę. Takie słowa padły. Program wymaga doprecyzowania. Wiadomo, że był to pierwszy etap, pilotażowy, ale widać, że jest w kraju potrzeba tego typu projektów, więc zgłaszam wniosek formalny o zamknięcie dyskusji i w ogóle o zamknięcie posiedzenia Komisji.

Poseł Krystyna Szumilas (KO):

Wniosek przeciwny.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

Dziękuję. Głosujemy.

Poseł Krystyna Szumilas (KO):

Wniosek przeciwny, pani przewodnicząca. W wypowiedziach przedstawicieli organizacji pozarządowych nie usłyszałam, że program realizowany w takiej formie, w jakiej zrealizował go pan minister Czarnek, jest potrzebny. Wręcz przeciwnie. Państwo przedstawili swoje zarzuty do tego programu. Problem jest taki, że pieniądze zostały rozdane na wille dla fundacji i stowarzyszeń niezwiązanych z edukacją, a małe szkoły i stowarzyszenia, które nawet występowały o te środki, które chciały dostać te pieniądze, po prostu ich nie otrzymały.

Słuszny jest wniosek mówiący o tym, żeby ograniczyć funkcjonowanie programu inwestycji dla podmiotów wspierających edukację tylko i wyłącznie do stowarzyszeń i fundacji prowadzących szkoły, przedszkola i placówki oświatowe. O to pani występowała. Uważam, że należy się pani wyjaśnienie, że – niestety – ten zapis należy tylko i wyłącznie od ministra edukacji narodowej czy ministra nauki, ponieważ to on ustala kryteria konkursów. O takie kryteria będziemy do pana ministra występować.

Przewodnicząca poseł Mirosława Stachowiak-Różecka (PiS):

Dziękuję uprzejmie. Bardzo proszę, głosujemy nad wnioskiem formalnym o zamknięcie posiedzenia. Kto z państwa jest za przyjęciem tego wniosku? Czy wszyscy wyjęli karty i zalogowali się? Kto jest przeciw? Spokojnie. Kto się wstrzymał? Już pani zdążyła, pani poseł? Dziękuję. Proszę o wyniki.

Głosowało 25 posłów, za 14, przeciw 11, nikt się nie wstrzymał. Stwierdzam, że wniosek formalny został przyjęty.

Zamykamy posiedzenie Komisji. Dyskusję i posiedzenie. Dziękuję bardzo.

Przepraszam, szanowni państwo. Przypominam o wyjazdowym posiedzeniu Komisji. Bardzo proszę – w miarę możliwości do końca posiedzenia – zadeklarować, czy państwo będą brali udział w tym posiedzeniu, czy nie. Przypominam, że posiedzenie odbędzie się w czwartek o godz. 13:00. Samo formalne posiedzenie. Będzie mi bardzo miło, jeśli zdołają państwo zdecydować czy tak, czy nie, żebyśmy wiedzieli, jak to planować i organizować. Dziękuję bardzo.